

Oppdrag fra kontrollutvalget:

Utvalget ønsker en orientering i neste møte, 23.01.24 i fra kommunedirektøren angående rammebetingelser i grunnskolen og om rammebetingelsene er i samsvar med opplæringsloven.

Kommunedirektøren skrev om rammebetingelsene i skolen i HØP som ble vedtatt i kommunestyret i desember 2023. Demografi er en utfordring innenfor oppvekstområdet. Det er nedgang i antall barn og unge. Det betyr at vi egentlig må bruke mindre på oppvekst. Dette er en stor utfordring som det er vanskelig å se en enkel løsning på. Oppvekstområdet er preget av normer både innenfor barnehage og skole. Normene er nedfelt i forskriftene til lovene, og vedtatt av Stortinget:

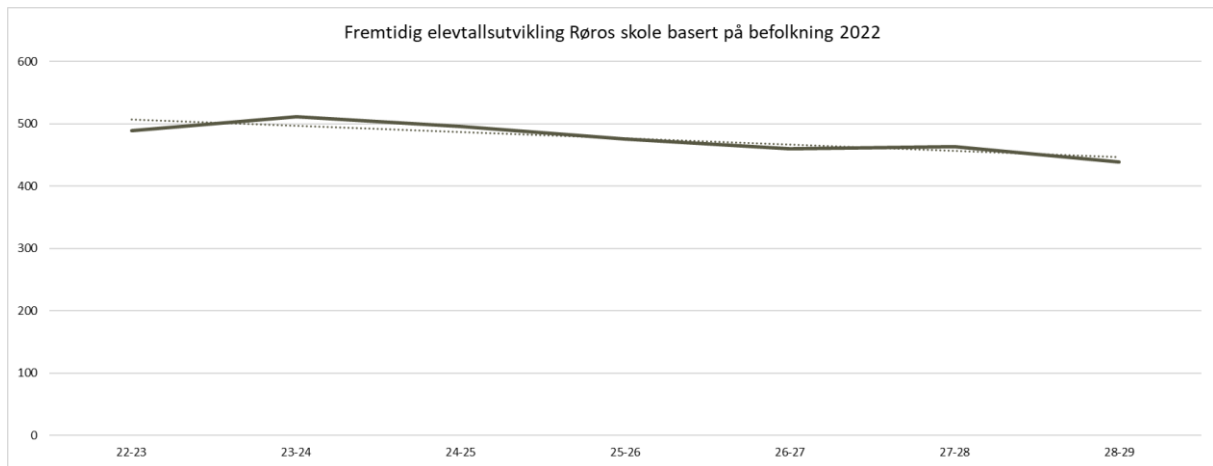
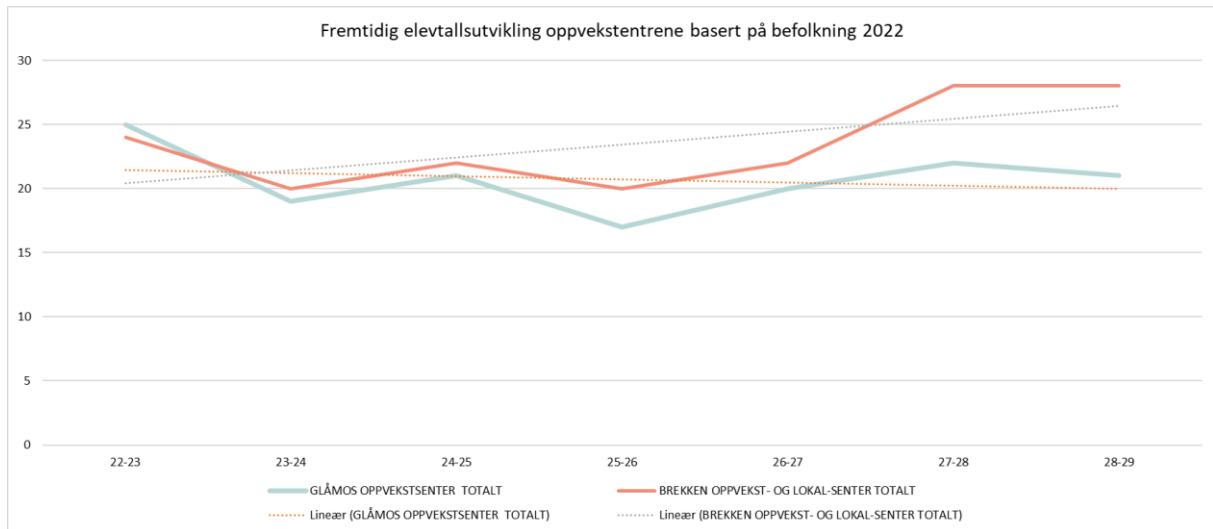
«På ein grunnskole skal forholdet mellom talet på lærarar og elevar i ordinær undervisning frå 1. august 2019 maksimalt vere:

- a) 15 elevar per lærar på 1.–4. årstrinn
- b) 20 elevar per lærar på 5.–7. årstrinn
- c) 20 elevar per lærar på 8.–10. årstrinn.» (§14A-1 i Forskrift til opplæringsloven)

Det er på ingen måte ønskelig at vi skal bryte de lovpålagte normene. Kommunestyret har i flere budsjettvedtak påpekt at skole skal være et satsingsområde. Det hadde på bakgrunn av dette vært ønskelig om vi var godt over lærernormen, og det er vi pr dags dato når vi ser alle skolene under ett, men forskjellen mellom de tre skolene i kommunen er stor. Høsten 2022 var vi ikke innenfor lærernorm på alle skoler, og fikk pålegg fra Statsforvalter våren 2023 om å rette opp i dette. Røros skole ble tilført nok ressurser i revidert budsjett til å rette på avviket fra høsten 2023. Dette vil ha virkning ut skoleåret 2023/2024. Oppvekstsentrene har de senere årene oppfylt lærernormen med god margin.

Vi klarer ikke å tilpasse oss demografiutfordringene vi står overfor med synkende elevtall. Tallene viser at Brekken skole har litt økning av elevtall framover, med en økning på 4-5 elever i årene som kommer. Glåmos vil holde seg rundt det antallet som er nå eller gå litt ned. Å drive skoler med elevtall på rundt 18-20 er utfordrende på mange måter, både når det gjelder rekruttering, kvalitet, miljø og utviklingsarbeid. Når vi samtidig ser at det ved Røros skole er en liten økning i elevtall, og nedgangen i det samlede elevtallet i kommunen i årene framover ikke er så stor som prognosene tidligere har sagt (delvis på grunn av innvandring), blir det en stor skjevhet innen skoletilbudet i kommunen. Slik budsjettet legges fram, vil det Røros skole fra høsten 2024 ikke ha en bemanning som er i tråd med lærernorm, forutsatt samme elevtall som vi har i dag. Alle virksomhetene innenfor oppvekst, inkludert skolene, har kuttet ned på alt som er mulig. Det må endringer til som virkelig monner, og det er det ikke mulig å finne løsninger på ut fra de politiske styringssignaler som er gitt.

Det er ikke fritt skolevalg i Røros kommune. Foreldrene kan likevel på vegne av sine barn søke om at barnet kan få gå på en annen skole enn det som er nærskolen. Dette behandles da etter søknad og besvares som et enkeltvedtak. De fleste som søker brukes barnets psykososiale miljø som begrunnelse. Det kan for eksempel være at barnet har hele sin vennekrets ved en skole, og at barnet føler seg redd og usikker i et nytt miljø. Pr høsten høsten 2023 er det flere elever ved Røros skole som ikke har Røros skole som nærskole. Disse elevene har Glåmos og Brekken som nærskoler, med et overtall fra Glåmos. Glåmos har også elever som egentlig har Brekken som nærskole. Som vi ser her er det Røros skole som har flest av disse elevene, men det er også verdt å merke seg at det er ulik fordeling på de to andre skolene. Brekken har ikke den nedgangen i elevtall som det kunne se ut som på prognosene for bare to -tre år siden, mens Glåmos har en utvikling som er mer i tråd med prognosene. Ved dialogkonferansen på Valdalen høsten 2023 ble det lagt fram elevtallsutvikling for våre tre skoler, og tallene viser at det er ulik utvikling. Dette må tas med inn som et bakteppe i planleggingen i årene som kommer for at vi skal kunne klare å henge med i demografiutviklingen.

Det er stor forskjell på skolene våre. De to små oppvekstsenterne har større lærertetthet enn Røros skole. Det må ha det de har for å kunne fylle fagkravet til undervisning. Det er omtrent like mange årsverk ved et av oppvekstsenterne som på ett trinn på Røros skole, men kun en

fjerdedel så mange elever. Dette viser den store skjevheten som er realiteten i Røros kommune.

Ny opplæringslov som kommer fra august 2024 strammer inn på lovverket. I §17-7 står det at skolene skal ha tilgang på vikarer ved vanlig drift og ved forventet fravær. Det betyr at vi i en ideell situasjon burde ha personell tilgjengelig på skolen som skal brukes som vikarer. Dette har ikke vært mulig å legge til rette for. Det er så få ansatte tilgjengelig ved Røros skole at ved fravær må vikarer hentes inn utenfra, og dette viser seg å være nesten umulig. Det er ingen tilgjengelige vikarer ledig.

Ny opplæringslov utvider også elevs rett til å få «den personlige assistansen dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho» (§11-4). Det dette betyr er at det ikke nødvendigvis må foreligge en sakkyndig vurdering for at en elev skal få ekstra hjelp, slik som det er pr nå. Dette har vi ikke ressurser til å gjennomføre fra høsten 2024

Kommunedirektøren la fram et budsjett for 2024 som medfører at fra skoleåret 24-25 vil Røros skole bryte lærernormen. Det vil mangle ca 4 årsverk for å komme over lovkravet. Det var ikke mulig å finne ressurser til å drifte lovlig innenfor dagens budsjetttrammer.

Konklusjonen er at vi pr i dag klarer å oppfylle loven, men kun fordi vi fikk tilført midler til Røros skole for skoleåret 23-24. Det er veldig lite som skal til for at dette skal ryke på Røros skole. Er det en liten økning i elevtall, økt antall elever som må ha spesialpedagogisk hjelp eller lignende, vil vi fort ikke være innenfor lærernormen.

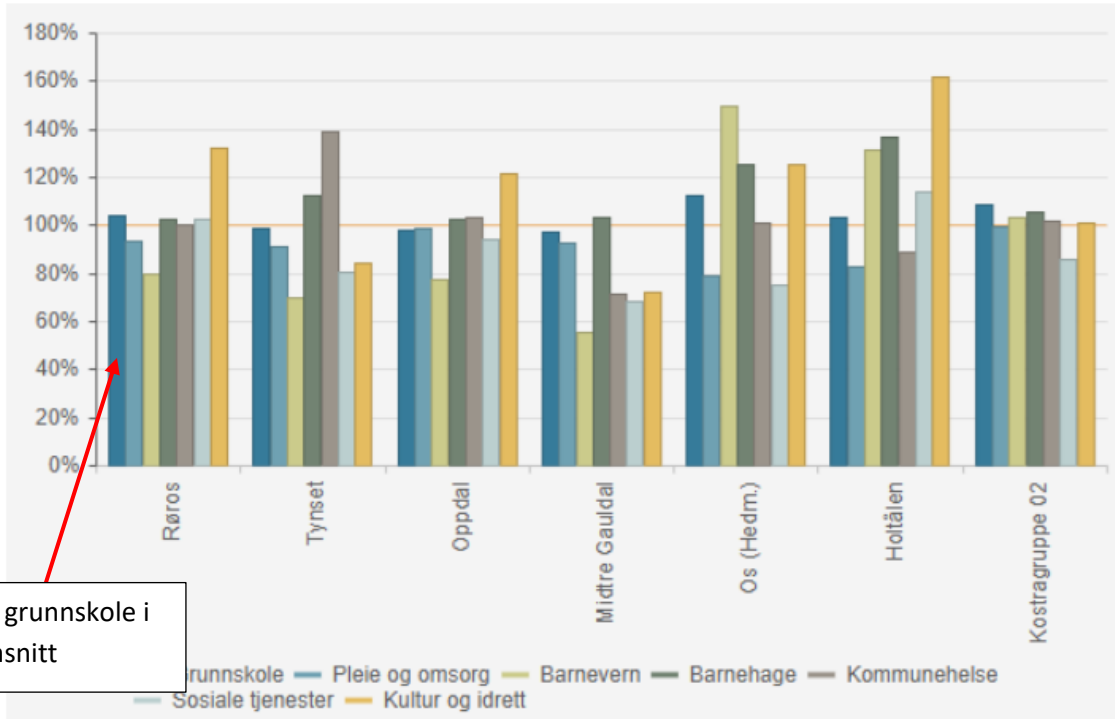
Det er også en realitet at forskjellene mellom Røros skolene og de to oppvekstsentrene er store. I realiteten betyr dette at på grunn av den strukturen vi har, klarer vi ikke å bruke de ressursene vi har på den mest hensiktsmessige måten.

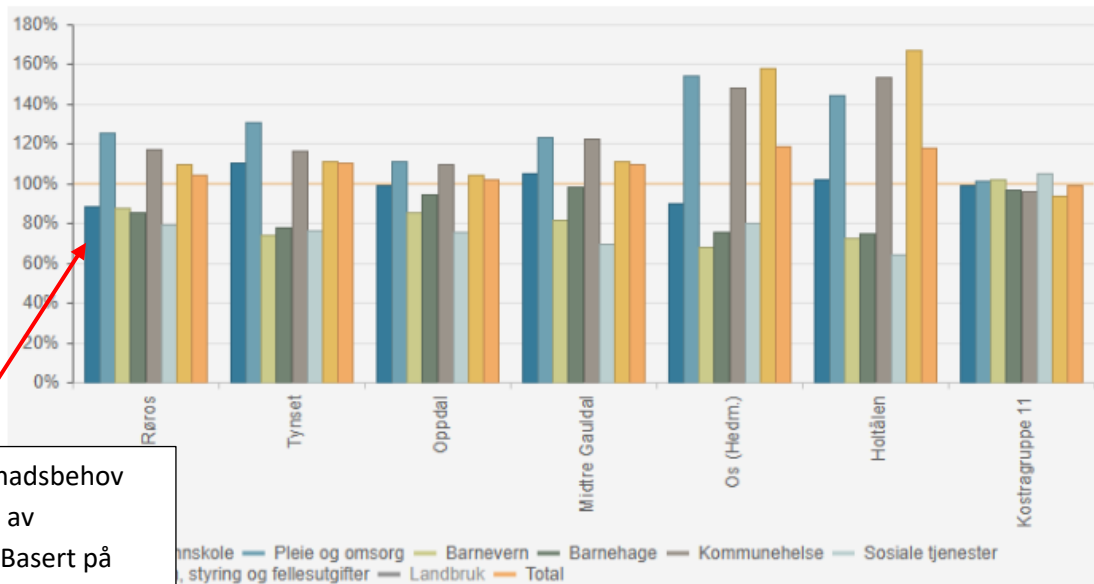
Den samlede økonomiske ressursbruken

Ressursbruk

Reell kostnad grunnskole i % av gjennomsnitt

Beregnet utgiftsbehov

Beregnet kostnadsbehov grunnskole i % av gjennomsnitt. Basert på demografi

Vi bruker litt større ressurser på grunnskole enn gjennomsnittskommunen (liggende, gul strek), selv om vi har betydelig færre barn per 1000 innbyggere. Sammenlignet med det beregnede kostnadsbehovet for kommunen vår, bruker vi derfor langt mer enn hva

befolknings sammensetningen skulle tilsi. Det lave antallet barn gir trekk i reduksjon i det beregnede utgiftsbehovet som brukes til å beregne rammetilskuddet kommunen får. På tross av at kommunen bruker betydelig mer penger enn det beregnede behovet vi har på skolene våre, har fortsatt skolene, og spesielt Røros skole, svært små økonomiske rammer. Dette kommer i hovedsak av at det ikke er mulig å tilpasse kostnadene til reduserte elevtall på grunn av at elevene er spredt ut over tre forskjellige skoler. Kommunens beregnede rammetilskudd påvirkes i hovedsak av antall barn, og i liten tilleggsgrad av antall skoler i kommunen. I tillegg til dette er det stadig flere elever som krever spesiell oppfølging i skolene. Dette gir også økte kostnader for skolene som ikke nødvendigvis henger sammen med det totale antallet barn i skolealder i kommunen. Variasjoner i slike behov dekkes i liten grad inn gjennom inntektssystemet.

